

Ruce pryč od Rosy Luxemburgové!

Červen 1932

Po Stalinově článku „O některých otázkách dějin bolševismu“ jsem sáhnul až po dlouhém váhání. Poté, co jsem jej před dlouhou dobou dostal, jsem se nemohl přinutit ho přečíst, neboť taková literatura vázne v krku asi jako piliny nebo drcené štětiny. Nicméně nakonec jsem jej přečetl a došel k závěru, že toto vystoupení nelze ignorovat. A to třeba jen kvůli jeho podlému a nestoudnému hanobení Rosy Luxemburgové. Tato velká revolucionářka byla Stalinem zapsána do tábora centrismu! Stalin dokazuje – resp. samozřejmě nedokazuje, ale tvrdí – že bolševismus se od svých počátků držel linie rozkolu s Kautského centrem, zatímco Rosa Luxemburgová v tu dobu podpírala Kautského zleva. Cituji jeho vlastní slova: „...dávno před válkou, přibližně od roku 1903 až 1904, kdy se v Rusku ustavila skupina bolševiků a kdy o sobě dali vědět leví v německé sociální demokracii, prosazoval Lenin linii rozchodu, rozkolu s oportunisty, jak u nás, v Sociálně demokratické straně Ruska, tak i tam, v II. internacionále, zejména v německé sociální demokracii.“ Že se toho však nedalo dosáhnout, lze zcela přičíst na vrub skutečnosti, že „...leví sociální demokraté v II. internacionále a především v německé sociální demokracii byli slabou a nemohoucí skupinou..., která se bála být jen vyřknout slovo ‘rozchod’ a ‘rozkol’.“ [1]

Předložit takovéhle tvrzení může jen někdo, kdo je naprostým ignorantem v dějinách své vlastní strany a především v Leninově ideologickém směřování. Na Stalinových premisách není ani slova pravdy. Lenin pochopitelně byl v letech 1903–4 nesmiřitelným nepřitelem oportunistů v německé sociální demokracii. Nicméně za oportunisty považoval pouze *revisionistickou* tendenci po teoretické stránce vedenou Bernsteinem.

Na Kautského bylo v tu dobu nahlíženo jako na bojovníka proti Bernsteinovi. *Lenin považoval Kautského za svého učitele*, a kde mohl, to zdůrazňoval. V Leninových pracích z té doby a ještě i po řadu následujících let, nelze najít dokonce být jen stopu zásadní kritiky namířené proti tendenci Kautského a Bebelů. Toto napsal Lenin ve své známé brožuře, *Dvě taktiky*, v polovině roku 1905: „Kde a kdy jsem nazýval revolucionářství Bebelů a Kautského ‘oportunistem’? ... Kde a kdy se projevovaly neshody mezi mnou na jedné straně a Bebelem a Kautským na druhé? ... Úplná solidárnost mezinárodní revoluční sociální demokracie ve všech závažných programových a taktických otázkách je nejnepornějším faktem.“ [2] Lenina slova jsou tak jasná, precizní a kategorická, že otázku naprosto vyčerpávají. Rok a půl poté, 7. 12. 1906, napsal Lenin článek „Krise menševismu“: „...od začátku jsme deklarovali (viz. *Krok vpřed, dva kroky vzad*): Nevytváříme zvláštní bolševickou tendenci; vždy a všude jsme pouze podporovali pozici revoluční sociální demokracie. A v sociální demokracii až do sociální revoluce nevyhnutelně bude oportunistické a revoluční křídlo.“ [3]

Když mluvil o menševismu jako o oportunistickém křídle sociální demokracie, nesrovnával Lenin menševiky s kautskysmem, ale s revisionismem. Navíc pohlížel na bolševismus jako na ruskou formu kautskysmu, který byl v té době v jeho očích identický s marxismem. Právě citovaná pasáž mimochodem ukazuje, že Lenin nebyl absolutně za rozkol s oportunisty; nejen

připouštěl, ale také považoval za „nevyhnutelné“ existenci revisionistů v sociální demokracii až do sociální revoluce. O dva týdny později, 20. 12. 1906, Lenin s nadšením uvítal Kautského odpovědi na Plechanovův dotazník o charakteru ruské revoluce: „To co jsme si osobovali – hájit pozici revoluční sociální demokracie proti oportunistu, ale naprosto ne vytvářet nějaký „originální“ bolševický směr – Kautský plně potvrdil...“ [4]

V tomto rozsahu považuji otázku za absolutně vyjasněnou. Podle Stalina, měl Lenin již od roku 1903 požadovat v Německu rozchod s oportunisty, nejen s pravým křídlem (Bernstein), ale i s levými (Kautský), zatímco jsme viděli, že Lenin v prosinci 1906 pyšně poukazoval Plechanova a menševiky na fakt, že Kautského tendence v Německu a tendence bolševismu v Rusku jsou identické. Taková je první část Stalinovy exkurse do ideologické historie bolševismu. Naše investigativní svědomitost a jeho znalosti zůstanou na stejné úrovni!

Přímo po svém tvrzení týkajícím se let 1903–4 dělá Stalin skok do roku 1916 a informuje nás o Leninově ostré kritice Juniova (tj. Rosy Luxemburgové) pamfletu. Samozřejmě, v té době již Lenin vyhlásil kautskysmu válku až do konce a vyvodil ze své kritiky všechny nezbytné organizační závěry. Nelze popřít, že Rosa Luxemburgová nevytyčila otázku boje proti centrismu s potřebnou dokonalostí – v tomto byla Leninova pozice lepší. Avšak mezi říjnem 1916, kdy psal Lenin o Juniově brožurě, a rokem 1903, kdy se zrodil bolševismus, je třináctiletá mezera; v průběhu větší části tohoto období se Rosa Luxemburgová nalézala v opozici ke Kautskému a Bebelově Ústřednímu výboru a její boj proti formálnímu, pedantickému a vnitřně zkaženému „radikalismu“ Kautského nabíral stále ostřejšího charakteru.

Lenin se na tomto boji nepodílel a až do roku 1914 Luxemburgovou nepodporoval. Nadšeně ponořen do ruských záležitostí, zachovával v mezinárodních otázkách krajní opatrnost. V Leninových očích stáli Bebel a Kautský jako revolucionáři nesrovnatelně výše než v očích Rosy Luxemburgové, která je pozorovala z bližší vzdálenosti, v akci, a která byla mnohem více a přímo vystavena atmosféře německé politiky.

Kapitulace německé sociální demokracie 4. srpna byla pro Lenina naprosto neočekávaná. Je velmi dobře známo, že vydání Vorwärts s patriotickou deklarácí sociálně demokratické frakce považoval Lenin za podvrh německého generálního štábu. Pouze poté, co se absolutně přesvědčil o děsivé pravdě, podrobil revisi své zhodnocení základních tendencí v německé sociální demokracii a zatímco tak konal, prováděl zároveň tento úkol v leninském duchu, tj. dokončil jej jednou provždy.

27. října 1914 napsal Lenin A. Šljapnikovovi: „Nyní nenávidím a pohrdám Kautským více než kýmkoliv jiným, jeho nízkostí, špinavostí, sebeuspokojivým pokrytectvím... Rosa Luxemburgová měla pravdu, když již dávno napsala, že Kautský má služebnost teoretika – servilitu, jednoduše řečeno, servilitu k většině strany, servilitu k oportunistu.“ [5]

I kdyby tu nebyly žádné další dokumenty – a že jsou jich stovky – mohlo by těchto samotných pár řádků jednoznačně vyjasnit historii naší otázky. Lenin považoval za nezbytné informovat na konci roku 1914 jednoho ze svých v oné době nejbližších spolupracovníků, že „nyní“, v současnosti, dnes – na rozdíl od minulosti – „nenávidí a pohrdá“ Kautským. Ostrost

vyjádření neomylně ukazuje na rozsah, v němž Kautský zradil Leninovy naděje a očekávání. Neméně živé je druhé vyjádření, „Rosa Luxemburgová měla pravdu, když již dávno napsala, že Kautský má služebnost teoretika...“ Lenin zde spěšně uznává tuto skutečnost, kterou dříve neviděl nebo ji přinejmenším plně nerozpoznal a nestál na straně Rosy Luxemburgové. Takové jsou hlavní chronologické ukazatele problémů, které jsou zároveň důležitými ukazateli Leninovy politické biografie. Nepochybnou skutečností je, že Leninova ideologická dráha je reprezentována nepřetržitě rostoucí křivkou. To však znamená jenom to, že Lenin se nenarodil jako „opeřený“ Lenin, jak bývá zobrazován uslintanými mazaly. Lenin vždy rozšiřoval svoje obzory, učil se od druhých a den ode dne zvyšoval své plány. V této vytrvalosti, v této tvrdohlavé odhodlanosti neustále duševně překonávat sama sebe, se projevoval Leninův heroický duch. Pokud Lenin v roce 1903 porozuměl a zformuloval všechno, čeho bylo pro následující období potřeba, pak by byl zbytek jeho života vyplněn pouze opakováním. Tak tomu ve skutečnosti vůbec nebylo. Stalin jednoduše nalepil na Lenina stalinistický potisk a vyrazil z něj drobné v podobě několika průpovědí.

V boji Rosy Luxemburgové proti Kautskému, zejména v letech 1910–14, hrály důležitou roli otázky války, militarismu a pacifismu. Kautský bránil reformistický program: omezení zbrojení, mezinárodní soud atd.... Rosa Luxemburgová proti tomuto programu rozhodně bojovala, jako proti ilusorní záležitosti. V této věci byl Lenin na pochybách, avšak v určitém období stál blíže Kautskému než Rose Luxemburgové. Z rozhovorů, které jsem tehdy s Leninem měl, si pamatuji, že na něj udělal velký dojem tento Kautského argument: tak jako jsou v domácích záležitostech reformy produktem revolučního třídního boje, tak i v mezinárodních vztazích je docela přípustné bojovat a vybojovat určité garance („reformy“) prostředky mezinárodního třídního boje. Lenin považoval za zcela přípustné, podporovat tuto Kautského pozici, a byl připraven, že se po polemice s Rosou Luxemburgovou obrátí na pravičáky (Noske a spol.). Nechci teď předjímat a říkat z paměti, do jaké míry se tento myšlenkový okruh projevil v Leninových člancích; tato otázka by si vyžádala zvláště pozornou analýzu. Zrovna tak nemohu z paměti tvrdit, jak brzy se v této otázce Leninovy pochyby urovnaly. V každém případě však byly vyjádřeny nejen v rozhovorech, ale také v Leninově korespondenci, a jeden z těchto dopisů vlastní Karel Radek.

Pokládám za nezbytné podat k této otázce důkazní svědectví, abych se touto cestou pokusil zachránit výjimečně cenný dokument pro Leninův teoretický životopis. V srpnu 1926, v časech naší společné práce nad platformou Levé opozice, ukázal Radek mě, Kameněvovi, Zinověvovi a pravděpodobně i dalším soudruhům tento dopis (snad z roku 1911), v němž Lenin hájí pozici Kautského proti kritice německé levice. V souladu s nařízením Ústředního výboru měl Radek, stejně jako všichni ostatní, odevzdat tento dopis Leninovu institutu. Protože se však Radek obával, aby dopis nezůstal ukryt nebo nebyl dokonce zničen stalinskou továrnou na padělky, rozhodl si jej uchovat na příhodnější dobu. Nikdo nemůže popřít, že pro Radekův postup existovaly věcné důvody. V současnosti má však Radek samotný do značné míry aktivní roli, byť nepřilíš odpovědnou, ve výrobě politických padělků. Stačí připomenout, že Radek, který je na rozdíl od Stalina obeznámen s marxistickou teorií a který v každém případě zná zmíněný Leninův dopis, shledal za možné učinit veřejné prohlášení o svojí solidaritě s nestoudným Stalinovým zhodnocením Rosy Luxemburgové. Okolnost, že Radek

jednal pod bičem Jaroslavského, nesnižuje jeho vinu, neboť pouze opovržením hodní otroci se mohou zřít principů marxismu ve jménu principu biče.

Nicméně nebavíme se teď o osobní charakteristice Radeka, ale o osudu Leninova dopisu. Co se s ním stalo? Skrývá ho Radek stále před Leninovým institutem? Ztěžší. Mnohem pravděpodobnější bude, že jej svěřil tam, kam měl, coby hmatatelný důkaz své nehmatatelné oddanosti. A kam byl potom dopis umístěn? Je uchován ve Stalinových osobních archívech spolu s dokumenty, které kompromitují jeho nejbližší spolupracovníky? Nebo byl zničen stejně jako jiné, drahocennější dokumenty z minulosti strany?

V každém případě tu nemůže být ani stín politického důvodu pro ukrytí dopisu napsaného před dvaceti lety o otázce, která si pro dnešek zachovala pouze svou historickou zajímavost. Avšak právě historická hodnota dopisu je mimořádně veliká. Dopis ukazuje Lenina takového, jakým skutečný byl, a ne Lenina, jak byl znovustvořen do podoby a obrazu byrokratických zbedněnců, kteří předstírají neomylnost. Ptáme se, kde je Leninův dopis Radekovi? Leninův dopis musí být tam, kam patří! Položte jej na stůl strany a Kominterny!

Bereme-li neshody mezi Leninem a Rosou Luxemburgovou v jejich souhrnu, pak byla Leninova pozice jednoznačně tou správnou. To však nevylučuje, že by v určitých otázkách a v určitém období neměla Rosa Luxemburgová proti Leninovi pravdu. Každopádně se rozpory mezi nimi, bez ohledu na jejich význam a jejich občasné krajní vyostření, vyvíjely na bázi jim společné revoluční proletářské politiky.

Když Lenin v říjnu 1919 vzpomínal („Pozdrav italským, francouzským a německým komunistům“), že „...v okamžiku, kdy jsme dobývali moc a vytvářeli Sovětskou republiku, byl bolševismus jednotný, získal na svou stranu všechno, co bylo v proudech socialistických názorů jemu blízkých nejlepší...“ [6], když Lenin napsal tyto řádky, pak, opakuji, měl nepochybně na mysli také tendenci Rosy Luxemburgové, jejíž nejbližší přívrženci jako Marchlewský, Dzeržinský a další pracovali v řadách bolševické strany.

Lenin porozuměl omylům Rosy Luxemburgové mnohem hlouběji než Stalin; ale není náhoda, že Lenin jednou ve vztahu k Luxemburgové citoval staré verše: Třebaže orlové klesnou dolu a popelí se jak kuřata, kuřata nikdy, ač by chtěla, nevzlétnou mezi oblaka.[básnický překlad – N.Č.] To je přesně ono! A právě z toho důvodu by měl zlostný průměrníček Stalin postupovat opatrněji, když je řeč o postavě takového formátu, jakou je Rosa Luxemburgová.

V Leninově článku „K dějinám otázky diktatury“ (říjen 1920), který se týká mj. otázek sovětského státu a diktatury proletariátu nastolených již revolucí 1905, se píše: „Zatímco takoví vynikající představitelé revolučního proletariátu a nezfalšovaného marxismu jako Rosa Luxemburgová ihned ocenili význam této praktické zkušenosti a na schůzích i v tisku kriticky rozebrali tuto zkušenost, ...“ pak „lidé typu budoucích 'kautskyánců'... prokázali naprostou neschopnost pochopit význam této zkušenosti...“ [7] Na pár řádcích Lenin plně vyjádřil úctu a uznání historickému významu boje Rosy Luxemburgové proti Kautskému – boje, který Lenin sám nebyl zdaleka s to ihned docenit. Pokud je pro Stalina – přítele Čankajška a spolubojovníka pana Purcella [8], teoretika „dělnicko-rolnické strany“ v „demokratické diktatuře“, „neznepřátelené buržoasie“ atd... – pokud je pro něj Rosa Luxemburgová

reprezentantkou centrismu, pak pro Lenina představuje „nezfalšovaný marxismus“. Co takovéto označení znamenalo, pocházelo-li z Lenina pera, je jasné každému, kdo Lenina byl jen trochu znal.

Chci využít této příležitosti, abych tu poukázal, že v poznámkách k Leninovým pracím jsou o Rose Luxemburgové mimo jiné napsána tato slova: „Během rozkvětu Bernsteinovského revisionismu a pozdějšího ministerialismu (Millerand), Luxemburgová proti této tendenci rozhodně bojovala a zaujala místo na levici německé strany... V roce 1907 se účastnila jako delegát Sociální demokracie Polska a Litvy Londýnského sjezdu SDDSR a ve všech základních otázkách ruské revoluce podporovala frakci bolševiků. Od roku 1907 se Luxemburgová plně věnovala práci v Německu, zaujala levicově radikální pozici a pokračovala v boji proti centru a pravici ... Její účast v lednovém povstání roku 1919 udělala z jejího jména *prapor proletářské revoluce*.“

Pochopitelně, zítra se vši pravděpodobností přizná autor těchto poznámek své hříchy a ohlásí, že v Leninově době psal v zaostalých podmínkách a že naprostého osvícení dosáhl jedině v době Stalinově. Označení tohoto druhu – kombinace patolízalství, kretenismu a frašky – jsou denně k vidění na stránkách moskevského tisku. Ale to na podstatě věci nic nemění: Ano, Rosa Luxemburgová se stala praporem proletářské revoluce!

Nicméně proč a z jakého důvodu se Stalin s takovým zpožděním náhle zaměstnává revizemi starého bolševického zhodnocení Rosy Luxemburgové? Tak jako tomu bylo v případě jeho předchozích teoretických selhání, tak i v tomto zatím posledním a nejskandálnějším leží příčina v jeho boji proti teorii permanentní revoluce. Ve svém „historickém“ článku Stalin opět věnoval této teorii hlavní místo. V tom, co píše, není jediné nové slovo. Na všechny jeho argumenty jsem již dávno odpověděl ve své knize *Permanentní revoluce*. Věřím, že z historického hlediska bude otázka dostatečně vyjasněna v druhém dílu *Historie ruské revoluce* (věnovaném Říjnové revoluci), která je nyní v tisku. V tuto chvíli nás otázka permanentní revoluce zajímá jen potud, jak ji Stalin spojuje se jménem Rosy Luxemburgové. Teď uvidíme, jak se nešťastnému teoretikovi podařilo chytit do smrtící pasti sebe sama.

Po zrekapitulování sporu mezi menševiky a bolševiky ohledně hybných sil ruské revoluce a po mistrovském vtěsnání řady omylů do několika málo řádků, které jsem nucen ignorovat, Stalin píše: „jak se zachovali k těmto sporům leví v německé sociální demokracii, Parvus a Rosa Luxemburgová? Vymysleli utopické a polomenševické schéma permanentní revoluce... Později bylo toto polomenševické schéma permanentní revoluce převzato Trockým (zčásti Martovem) a stalo se zbraní v boji proti leninismu.“ [9] Taková je tedy podle nejnovějších Stalinových výzkumů neočekávaná historie původu otázky permanentní revoluce. Avšak běda tomu, neboť badatel se zapomněl poradit se svými vlastními předchozími učenostmi. V roce 1925 se již ten samý Stalin vyjádřil k této otázce v polemice s Radekem. Tehdy napsal: „Není pravda, že s teorií ‘permanentní revoluce’ přišla roku 1905 Rosa Luxemburgová a Trockij. Ve skutečnosti přišli s touto teorií Parvus a Trocký.“ [10] Toto tvrzení lze nalézt v ruském vydání díla *Otázky leninismu* z roku 1926, na stránce 185. [11] Doufejme, že se dostalo do všech zahraničních vydání.

Takže v roce 1925 Stalin prohlásil Rosu Luxemburgovou ve věci takového kardinálního hříchu, jakým je účast na vytvoření teorie permanentní revoluce, za nevinou. „Ve skutečnosti přišli s touto teorií Parvus a Trocký.“ V roce 1931 jsme tím samým Stalinem informováni, že právě „Parvus a Rosa Luxemburgová ...vymysleli utopické a polomenševické schéma permanentní revoluce.“ Trocký byl nevinen z vytvoření této teorie, byla jím pouze „převzata“ a to ve stejnou dobu jako... Martovem! Stalin byl zase jednou přistižen se svým kontrabandem [12] Možná píše o věcech, kterým ani zbla nerozumí. Anebo vědomě míchá karty, když si hraje se základními otázkami marxismu? Bylo by chybou stavět tyto možnosti proti sobě jako alternativy, neboť platí obě zároveň. Stalinistické falzifikace mají vědomý charakter do té míry, jak jsou diktovány v každý jednotlivý okamžik čistě konkrétními osobními zájmy. Zároveň jsou jen polo-vědomými, neboť Stalinova vrozená omezenost neklade jakékoliv překážky jeho „teoretickým“ sklonům.

Jenže fakta jsou fakta. Ve své válce proti „trockistickému kontrabandu“ [13], napadl Stalin nového osobního nepřítele, Rosu Luxemburgovou! Ani na okamžik se nezastavil před lhaním a snižováním její osoby; a navíc si předtím, než poslal svou obří dávku vulgarity a věrolomnosti do oběhu, nelámal hlavu ani tím, aby si ověřil, co o této otázce před šesti lety sám napsal.

Nová varianta historie myšlenek permanentní revoluce byla oznámena především proto, aby povzbudila k přípravě ostřejšího pokrmu než varianty předešlé. Není třeba vysvětlovat, že Martov byl přivlečen za vlasy, aby zvýšil pikantnost teoretického a historického kuchtění. Martovův postoj k teorii a praxi permanentní revoluce byl neměně záporný a sám Martov kdysi zdůrazňoval, že Trockého pohled na revoluci byl odmítán jak bolševiky, tak menševiky. Ale nad tím se už nemá cenu vůbec pozastavovat.

Co je skutečně hrozné, je skutečnost, že neexistuje jediná velká otázka mezinárodní proletářské revoluce, k níž by se Stalin nedokázal vyjádřit dvěma přímo zcela protichůdnými stanovisky. Všem je známo, že se v dubnu 1924 ve svých *Otázkách leninismu* jednoznačně vyjádřil ve smyslu nemožnosti vybudovat socialismus v jedné zemi. V novém vydání knihy na podzim téhož roku nahradil toto místo „důkazem“, tj. holým tvrzením, že proletariát „může a musí“ vybudovat socialismus v jedné zemi. Celý zbývající text zůstal nezměněn. V otázce dělnicko-rolnické strany, Brest-Litevského vyjednávání, vedení Říjnové revoluce, v národnostní otázce a tak dále a tak dále... – se Stalinovi podařilo v období několika málo let a někdy i několika měsíců vyjevit vzájemně se vylučující mínění. Svádět všechno jen na Stalinovu špatnou paměť by bylo chybou. Věc má hlubší kořeny. Stalin totiž zcela postrádá jakoukoliv metodu vědeckého myšlení, nemá žádná principiální kritéria. Přistupuje ke každé otázce, jako by existovala teprve ode dneška a stála stranou všech dalších otázek. Stalin přispívá svými soudy v naprosté závislosti na tom, které z jeho osobních zájmů dnes u něj převažují a mají nejpalčivější charakter. Rozpory, které jej usvědčují, jsou přímou odplatou za jeho vulgární empirismus. Tak Rosa Luxemburgová se Stalinovi nejeví v kontextu německého, polského a mezinárodního dělnického hnutí posledního půl století. Ne, pro něj představuje v každém období novou a nadto ještě izolovanou postavu, při pohledu na níž se s novou situací musí pokaždé sám sebe ptát: „Kdo to přichází, přítel nebo nepřítel?“ Neomylný instinkt dnes teoretikovi socialismu v jedné zemi našeptává, že stín Rosy

Luxemburgové je k němu nesmiřitelně nepřátelský. Avšak to velkému stínu nezabrání, aby zůstal praporem mezinárodní proletářské revoluce.

Rosa Luxemburgová ze své vězeňské cely velmi tvrdě a od základu nesprávně kritizovala v roce 1918 politiku bolševiků. Avšak i v této její nejpochybenější práci se vyjevila její orlí křídla. Říjnové povstání obecně zhodnotila takto: „Všechnu odvahu, revoluční prozíravost a důslednost, kterou mohla strana v tuto historickou hodinu nabídnout, ze sebe Lenin, Trocký a další soudruzi vydali v dostatečné míře. Veškerou revoluční čest a schopnosti, které západní sociální demokracie postrádala, reprezentovali bolševici. Jejich říjnové povstání nebylo pouze skutečnou záchranou ruské revoluce; bylo také záchranou cti mezinárodního socialismu.“
Může být toto hlas centrismu?

Na následujících stránkách podrobila Luxemburgová tvrdé kritice bolševickou politiku v agrární oblasti, jejich heslo národního sebeurčení a jejich odmítnutí formální demokracie. V této kritice, namířené shodně proti Leninovi a Trockému, nedělala vůbec žádné rozdíly mezi jejich názory; a Rosa Luxemburgová věděla jak číst, rozumět a pochopit nejasnosti. Nikdy by ji ani nepřišlo na mysl obvinít mě například z toho, že jsem kvůli solidaritě s Leninem v agrární otázce změnil svůj názor na rolnictvo. A to navíc tyto názory znala velmi dobře, jelikož jsem je v roce 1909 detailně rozvinul v jejím polském žurnálu. Rosa Luxemburgová skončila svoji kritiku požadavkem, aby „bylo v politice bolševiků odlišeno podstatné a zásadní od nepodstatného a náhodného.“ Za podstatné považovala být hybnou silou mas a usilovat o socialismus. Proto napsala, že „Lenin, Trocký a jejich přátelé jsou *prvními* z těch, kteří šli kupředu jako příklad světovému proletariátu; jsou dosud stále *jedinými*, kteří mohou spolu s Huttenem zakřičet: ‘Já měl tu odvahu!’“

Ano, je to tak. Stalin má dostatečný důvod nenávidět Rosu Luxemburgovou. Ale o to naléhavější se proto stává naše povinnost bránit její památku před Stalinovým pomlouváním, jehož se chytily zjednaní funkcionáři obou polokoulí, a dále předávat její skutečně nádherný, hrdinný a tragický obraz mladým generacím proletariátu v celé jeho vznešenosti a inspirační síle.

Odkazy a poznámky:

[1] – J.V.Stalin, Spisy, sv.13, SNPL, Praha 1953, str.94

[2] – V.I.Lenin, Spisy, sv.9, SNPL, Praha 1954, str.59

[3] – V.I.Lenin, Spisy, sv.11, SNPL, Praha 1956, str.356

[4] – V.I.Lenin, Spisy, sv.11, SNPL, Praha 1956, str.368

[5] – V.I.Lenin, Spisy, sv. 35, SNPL, Praha 1957, str. 78

[6] – V.I.Lenin, Spisy, sv.30, SNPL, Praha 1955, str.48

[7] – V.I.Lenin, Spisy, sv.31, SNPL, Praha 1955, str.339–340

[8] - A.A.Purcell, levicový reformista a jeden z vůdců britských odborů v polovině 20.let. V rámci politiky tzv. Anglo-ruského výboru hájil Stalin a další tehdejší vůdci SSSR politiku faktické obrany odborové byrokracie před radikalismem řadových dělníků a odmítal odsoudit Radu odborů za její neblahou roli při porážce britské generální stávky v roce 1926.

[9] – J.V.Stalin, Spisy, sv.13, SNPL, Praha 1953, str.98

[10] – J.V.Stalin, Spisy, sv.6, Svoboda, Praha 1951, str.350

[11] – J.V.Stalin, Otázky leninismu, Svoboda, Praha 1948, str.94

[12] – pojem „trockistický kontraband“ (v českém překladu „veteš“) byl použit ve zmíněném Stalinově článku „O některých otázkách dějin bolševismu“.